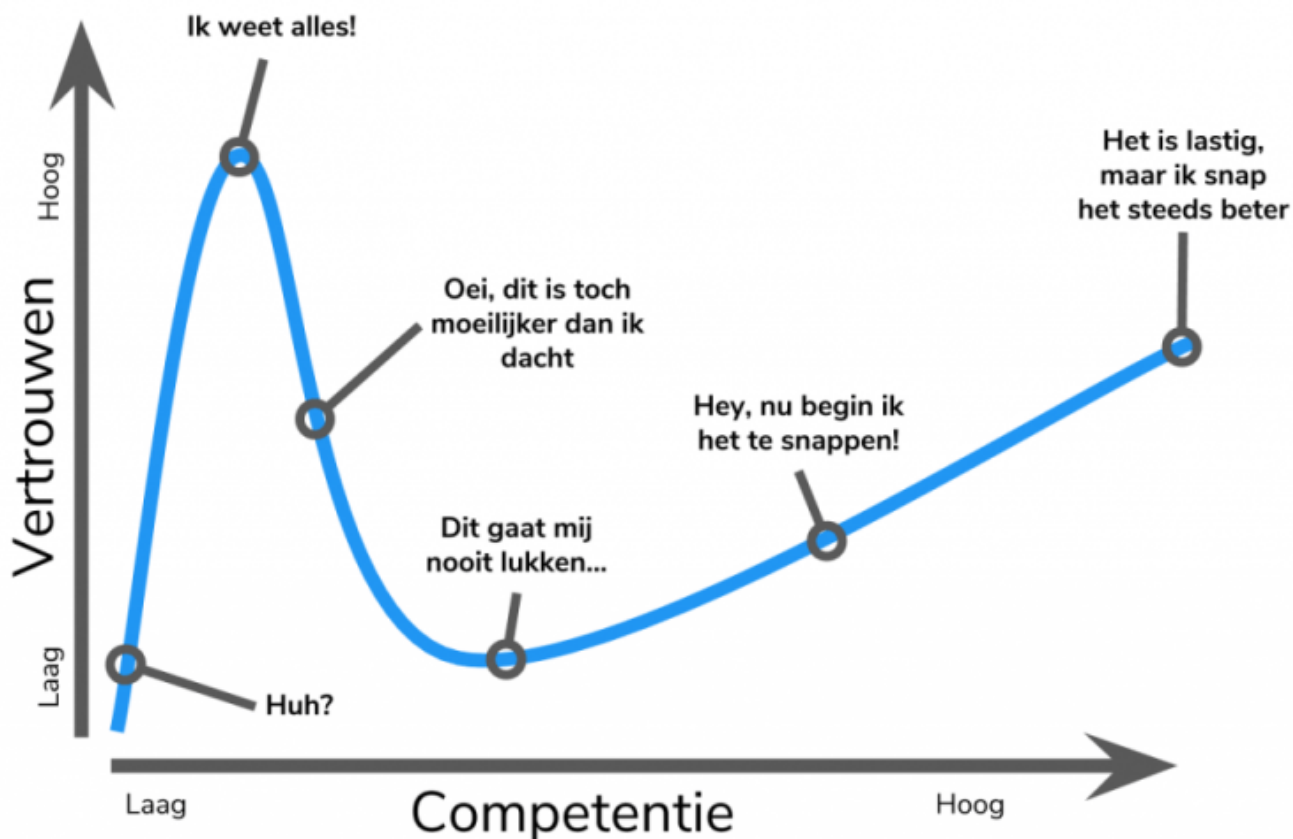

Nieuwe dingen leren is een lastig proces, en daar lopen we als docenten dan ook vaak tegenaan. En hoe vaak gebeurt het dan wel niet dat een leerling denkt dat hij of zij alles weet, en dat dit dan helemaal niet zo is? Hoe is dit te verklaren, en vooral: kun je leren om meer zicht te hebben op wat je nog niet weet?

Inzicht in leren

‘Hoe meer je leert, hoe meer je weet dat je niks weet’. Het is een bekend gezegde en je ziet vaak op school (en daarbuiten!) dat dit klopt. Leerlingen of collega’s die ergens echt verstand van hebben lopen hier niet te koop mee en zijn misschien wel te kritisch op zichzelf. Aan de andere kant zijn er ook mensen die juist alles lijken te weten over een thema en dit continu willen laten zien. Als je dan doorvraagt blijkt het eigenlijk ontzettend tegen te vallen: veel verder dan een aantal begrippen of stellingen komen ze niet.

Deze ‘mismatch’ tussen zelfvertrouwen en competentie is niet iets wat zomaar bedacht is. Sterker nog, het is onderzocht en heeft een naam: het Dunning-Kruger Effect. Heel kort komt het daarbij op het volgende neer: mensen met minder kennis/vaardigheden hebben vaak meer zelfvertrouwen. Waarom? Door het gebrek aan deze kennis of vaardigheden kunnen ze zichzelf minder goed inschatten en hebben ze het idee het beter te kunnen dan eigenlijk waar is. Andersom geldt ook: mensen die ontzettend competent zijn twijfelen hier vaak meer over, omdat ze juist weten hoe ingewikkeld of groot iets is. Het beste kun je dit zien in de volgende grafiek:

Waarom is het belangrijk?

Het Dunning-Kruger-effect is iets wat je vaak tegenkomt als het gaat om het leren van nieuwe dingen en het verklaart eigenlijk waarom leerlingen zich vaak op een bepaalde manier gedragen of uiten. Ben je wel eens verrast als docent door leerlingen die zichzelf een enorm hoog cijfer zouden geven? Of die leerling die iets heel goed kan maar dat juist enorm bagatelliseert? Leerlingen die heel gemotiveerd ergens aan beginnen en daarna totaal niet meer de motivatie hebben om verder te gaan, want 'het lukt toch nooit'? Allemaal terug te voeren op het Dunning-Kruger-effect: dat wat je moet weten en kunnen om een taak goed te doen is precies wat nodig is om te beoordelen of je de taak goed gedaan hebt.

Denkfouten

Eigenlijk kun je dus stellen dat het Dunning-Kruger-effect een veelgemaakte denkfout is. Maar waar komt dit dan door? Hier zijn eigenlijk verschillende theorieën over, en globaal komt het neer op drie verschillende dingen: te weinig inzicht in het eigen kunnen, een gebrek aan [metacognitieve](#) vaardigheden en het idee dat een beetje kennis voldoende is.

Doordat de leerling nog niet genoeg weet kunnen ze eigenlijk niet inschatten of ze al genoeg weten. Hierdoor hebben ze het idee dat ze veel meer weten of kunnen dan eigenlijk waar is. Ze hebben dus te weinig inzicht in eigen kunnen en maken hierdoor fouten. Naast het gebrek aan inzicht mist een

leerling in zo'n geval ook de vaardigheden om een stapje terug te doen. Wanneer je metacognitieve vaardigheden beter zijn kun je dit gebrek wel voor een deel opvangen. Als derde is er het probleem wanneer er maar een beetje kennis is. Wanneer je iets nieuws ontdekt en daar nieuwsgierig van wordt wil je veel weten. Hierdoor heb je snel een beeld van iets nieuws, maar dit beeld is nog niet compleet. Wanneer je denkt dat je al genoeg weet kun je ook de eerder genoemde denkfout maken.

Wat kun je er mee in de les?

Het is als docent goed om op de hoogte te zijn van dit effect, zodat je hier met leerlingen (en collega's) aan kan werken. Wanneer je je bewust wordt van deze denkfout kun je er aan werken om hier minder last van te hebben.

Blijf open staan en leren: het Dunning-Kruger effect lijkt erg samen te hangen met een [fixed-mindset](#). Je denkt dat je alles al weet, en staat dus niet meer open voor iets nieuws. Hierdoor kom je niet verder in je leren en blijf je denken dat je al heel veel weet.

Zoek feedback: blijf anderen betrekken om te kijken of het wel klopt wat je zegt. Zoek experts die je nieuwe dingen kunnen leren en blijf daarbij vragen om [feedback](#), zowel op je kennis als op je vaardigheden.

Blijf jezelf afvragen of het klopt: je blijft leren en feedback vragen, maar het is ook belangrijk om jezelf af te vragen of het wel klopt wat je doet. Ben je niet te veel op zoek naar wat je al weet om jezelf te bevestigen?

Bovenstaande tips kun je in de les met leerlingen gebruiken, en door zelf bewust te zijn van het effect kun je daar ook je les op aanpassen. Zoals meestal geldt bij gedragsverandering van leerling: het beste helpt het om zelf het voorbeeld te zijn.